

Puhdas vesi ei ole
itsestäänselvyys
- tietoisuus kuntapäätäjille
18.3.2025 klo 17-18

Ohjelma

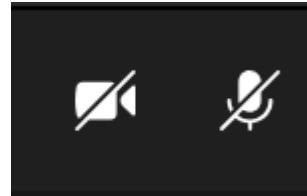
- 17.00 - 17.25 Miten olla vesiviisas kuntapäätävä
Riku Vahala, toimitusjohtaja, Vesilaitosyhdistys
- 17.25 - 17.40 Toimintavarmuutta uusilla yhteistyöratkaisuilla
- Lahti Aquan ja Heinolan välinen operointisopimus
Jouni Lillman, toimitusjohtaja, Lahti Aqua
- 17.40 - 17.55 Miksi operointi? -kommenttipuheenvuoro
Keijo Houhala, kaupunkiympäristöjohtaja, Heinolan kaupunki
- 17.55 - 18.00 Yhteenveto
Riku Vahala, toimitusjohtaja, Vesilaitosyhdistys

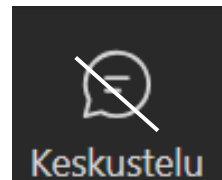
Webinaarikäytännöt

- Webinaari tallennetaan ja tallenne tulee jakoon Vesilaitosyhdistyksen kotisivuille.

- Mikrofonit ovat mykistettyjä ja kameran käyttö estetty.

- Keskustelutoiminto ei ole käytössä.

- Jos webinaarilähetys jumiutuu tai pätkee, niin kokeile kirjautua uudelleen.

Puhdas vesi ei ole itsestäänselvyys
- tietoisuus kuntapäätäjille 18.3.2025

Miten olla vesiviisas kuntapäätäjä?

Riku Vahala, toimitusjohtaja

Sisältö

1. Vesilaitosyhdistys ja vesihuolto lyhyesti
2. Vesihuollon haasteet
3. Ratkaisuehdotukset
4. Vesihuoltolain uudistaminen

Vesilaitosyhdistys on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö

- jäsenenä noin 300 vesihuoltolaitosta
- kattaa noin 90 % maamme vesihuollosta
- yhteistoimintajäsenenä noin 200 alalla toimivaa yritystä ja muuta yhteisöä

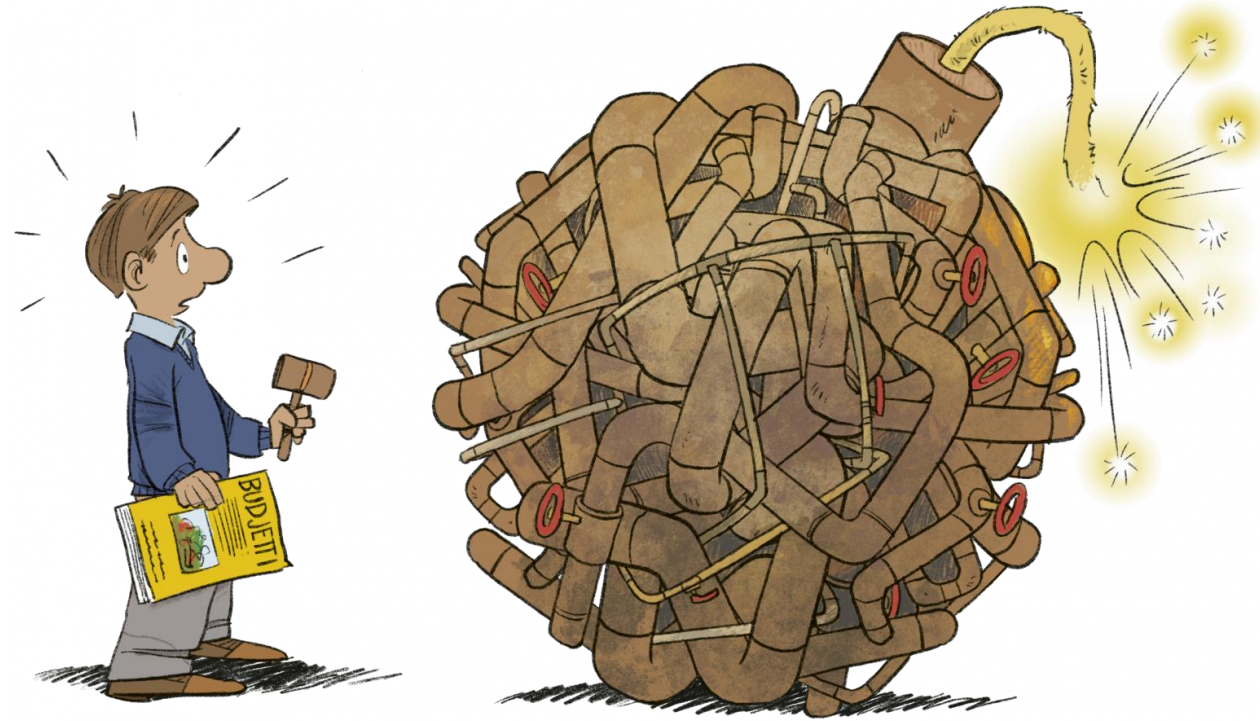
Mitä vesihuolto on?

- veden ottaminen pinta- tai pohjavesistä
- talousveden valmistus
- veden johtaminen vesijohtoverkostossa vedenkäyttäjille
- viemärointi eli jäteveden poisjohtaminen
- jäteveden puhdistus
- puhdistetun veden palauttaminen takaisin luontoon
- syntyneen puhdistamolietteen käsittely ja ravinteiden kierrätys
- VESIHUOLTOTOIMINTA KATETAAN SUOMESSA ASIAKKAILTA KERÄTTÄVILLÄ MAKSUILLA, EI VEROVAROIN

Haaste 1: Kasvava korjausvelka

- Vuosina 2016–2018 tehtyihin korjausinvestointeihin verrattuna saneeraustarve on nelin-viisinkertainen.
- Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestointitarve on seuraavan 20 vuoden aikana reilut 10 miljardia euroa, mikä tarkoittaa noin 480 miljoonan euron vuosittaisia investointeja.
- Kiristynvä lainsäädäntö ja vaatimukset kasvattavat myös muita investointitarpeita entisestään (esim. EU:n uusi yhdyskuntajätevesidirektiivi).
- Pienet laitokset eivät pysty vastaamaan näihin haasteisiin, koska putkia on paljon ja maksajia vähän.

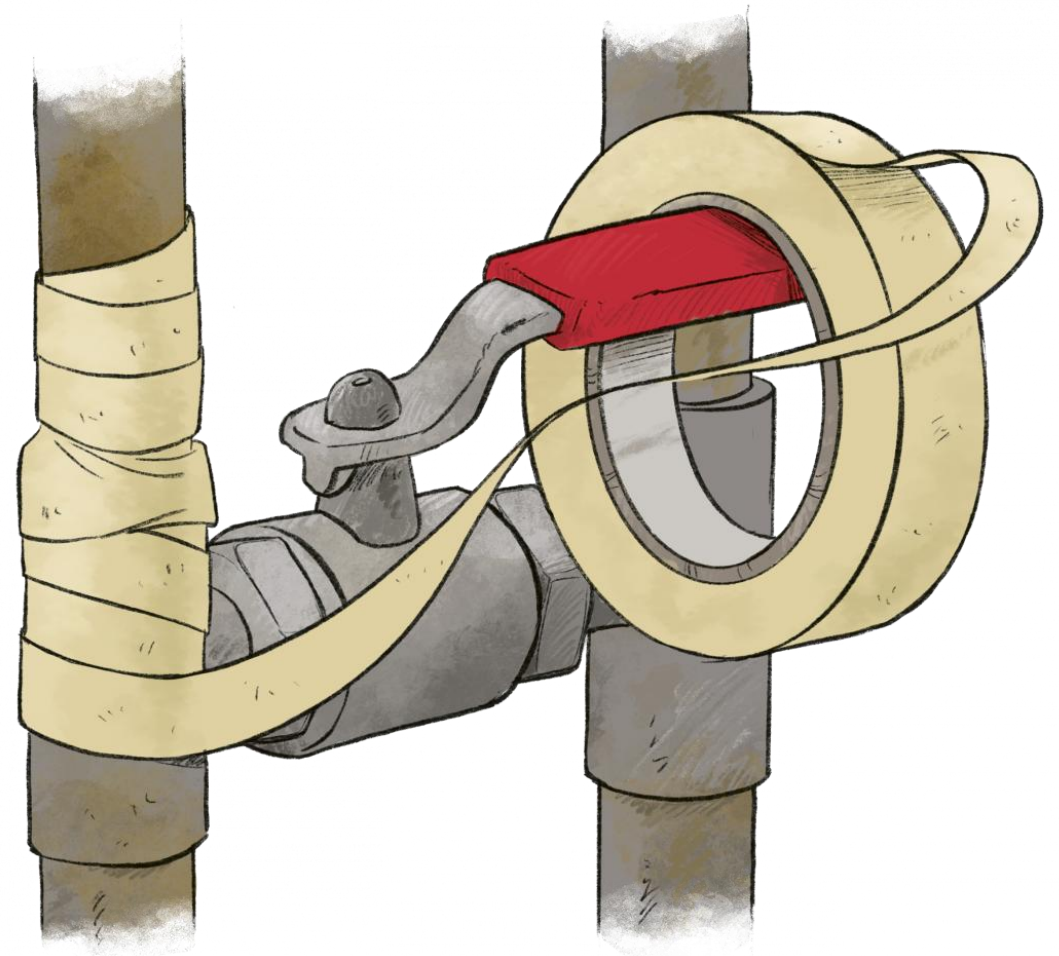

Haaste 2: Riittämätön varautuminen

Riskienhallinnassa on puutteita erityisesti pienemmillä vesilaitoksilla - esimerkiksi

- varautumissuunnitelmia ei ole
- toimintaohjeet häiriötilanteiden varalta puuttuvat
- sähkösaantia ei ole turvattu
- keskeisiä ja kriittisiä palveluntarjoajia tai asiakkaita ei ole tunnistettu
- kyberturvallisuus on retuperällä

Haaste 3: Pirstaleisuus ja heikot resurssit

Laitosten kokojakautuma

- Yhteensä 1109 nykyisen vesihuoltolain alaista laitosta ja 34 tukkulaitosta, lisäksi laitoksia, joilla ei toiminta-aluetta
- Suurehkoja laitoksia noin 80 kpl - vastaavat lähes 80 % tuotetuista vesihuoltopalveluista
- Keskisuuria laitoksia noin 280 kpl
- Pieniä laitoksia loput joissa ei välttämättä yhtään kokopäiväistä työntekijää

Laitosten organisointi

- Kunnan taseyksiköitä noin 139 kpl
- Kunnallisia liikelaitoksia 44 kpl
- Osakeyhtiöitä (kuntien omistama) 178 kpl
- Osuuskuntia 705 kpl
- Loput avoimia yhtiöitä, kuntayhtymiä tms.

Suurta osaa Suomen vesihuoltolaitoksista hoidetaan hyvin pienellä henkilöstöllä, jopa osaaikaisesti. Myös osaamisessa on aukkoja. Vesihuollon haavoittuvuus on kohtuuttoman suuri.

Ratkaisu 1: Talous kuntoon

- Vesihuollon haasteita ei voida ratkaista ilman tervettä taloutta.
- Vesihuoltolaitoksen kulut katetaan asiakkailta – siis kuntalaisilta – perittävillä maksuilla.
- Maksut tulee nostaa sellaiselle tasolle, että laitos voi toimia laadukkaasti, riskit hallitaan ja korjausvelkaa saadaan lyhennettyä.
- Kerätyt maksutulot on kohdistettava vesihuoltoverkoston korjaamiseen ja toimintavarmuuteen, ei kunnan muiden toimintojen ylläpitämiseen.

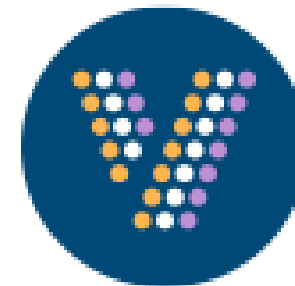

Ehdokas- ja äänestäjäkysely, kuntavaalit 2025

- Aula Research Oy toteutti kyselytutkimuksen kevään 2025 kuntavaaleissa ehdokkaaksi asettuvien sekä äänestysikäisten kansalaisten parissa
- Kuntavaalikyselyn otos kerättiin 12.2. – 3.3.2025 sähköisellä kyselyllä ja puhelinhaastatteluin
- Kyselyyn vastasi 1 363 kuntavaaliehdokasta eduskuntapuolueista ja 1 102 kansalaista (virhemarginaali on noin 3 prosenttiyksikköä suuntaansa)
- Kyselyssä selvitettiin suhtautumista vesimaksujen korotukseen, vesimaksutulojen kohdentamiseen sekä vesihuollon järjestämiseen yhdessä naapurikuntien kanssa.

Aula
Research

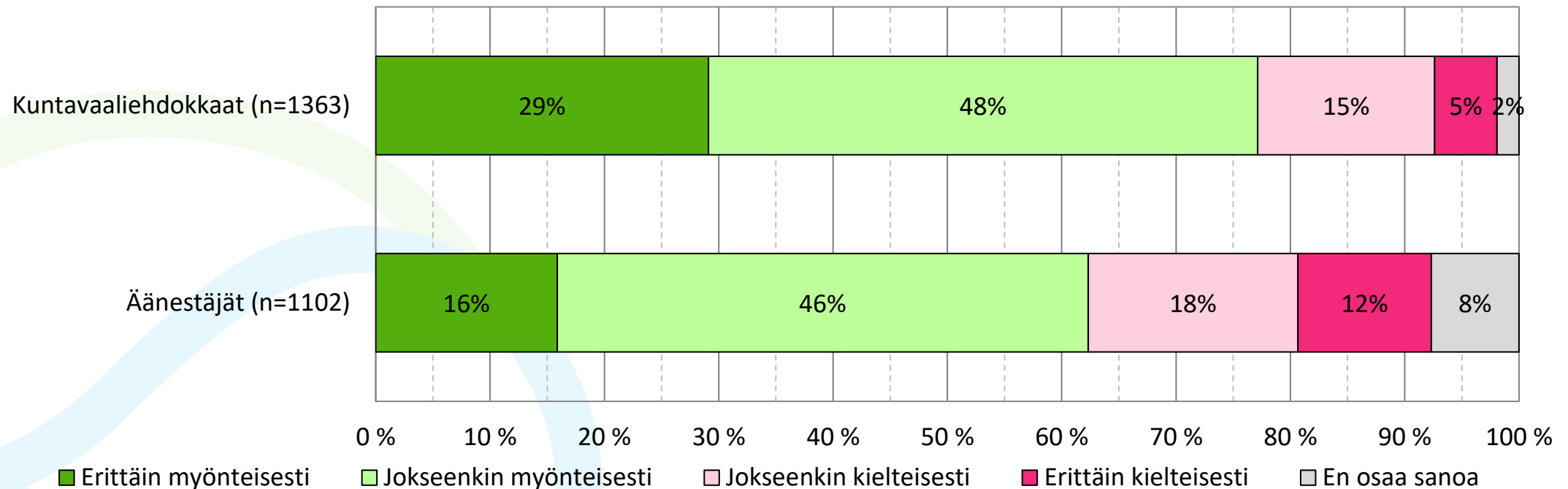

VAALIT
VAL

Suhtautuminen vesimaksujen korottamiseen

Ehdokkaat: Miten suhtautuisit siihen, että vesimaksuja korotettaisiin kunnassasi 5 eurolla per henkilö kuukaudessa, jos se mahdollistaisi rapistuvien vesihuoltoverkoston korjaamisen ja auttaisi ylläpitämään laadukasta ja turvallista vesihuoltoa?

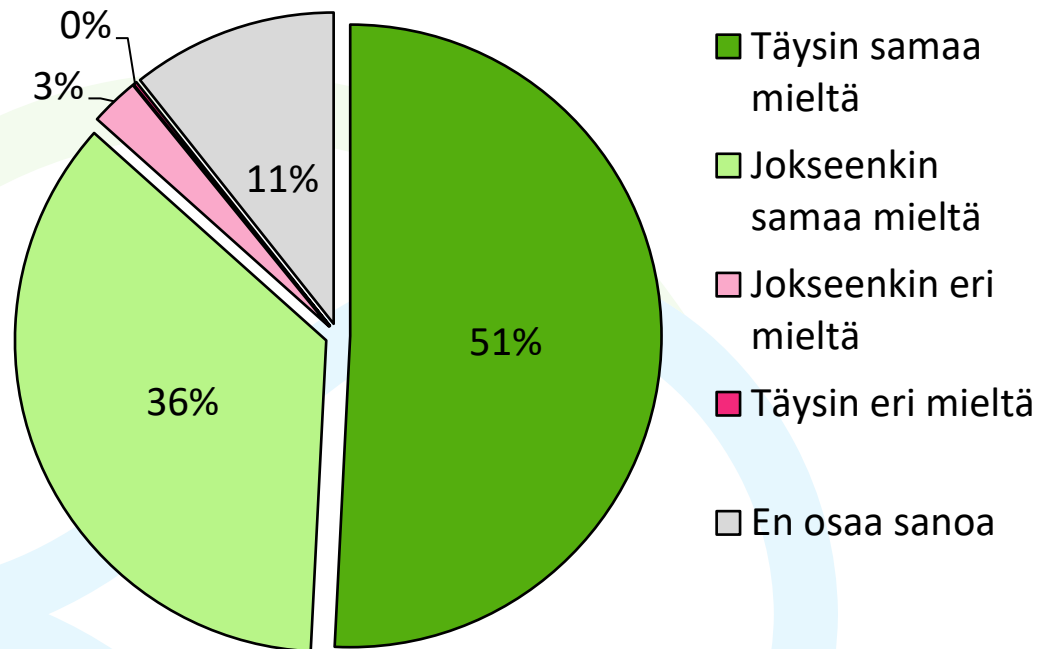
Äänestäjät: Miten suhtautuisit, jos vesimaksusi nousisivat 5 eurolla per henkilö kuukaudessa, jos se mahdollistaisi rapistuvien vesihuoltoverkoston korjaamisen ja auttaisi ylläpitämään laadukasta ja turvallista vesihuoltoa?

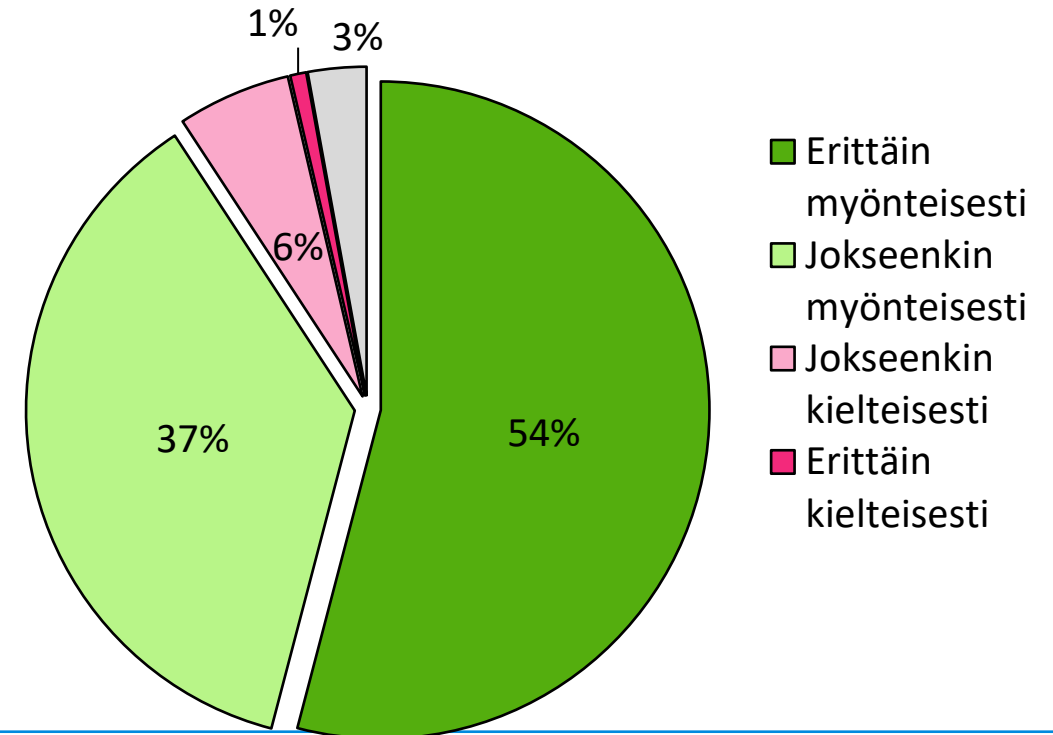
Vesimaksutulojen kohdentaminen

Mitä miltä olet seuraavasta väittämästä:
"Kuntien tulee kohdistaa vesimaksuista saamansa tulot vesihuoltoverkoston korjaamiseen ja toimintavarmuuteen, eikä kunnan muiden toimintojen ylläpitämiseen."

Äänestäjät (n=1102)

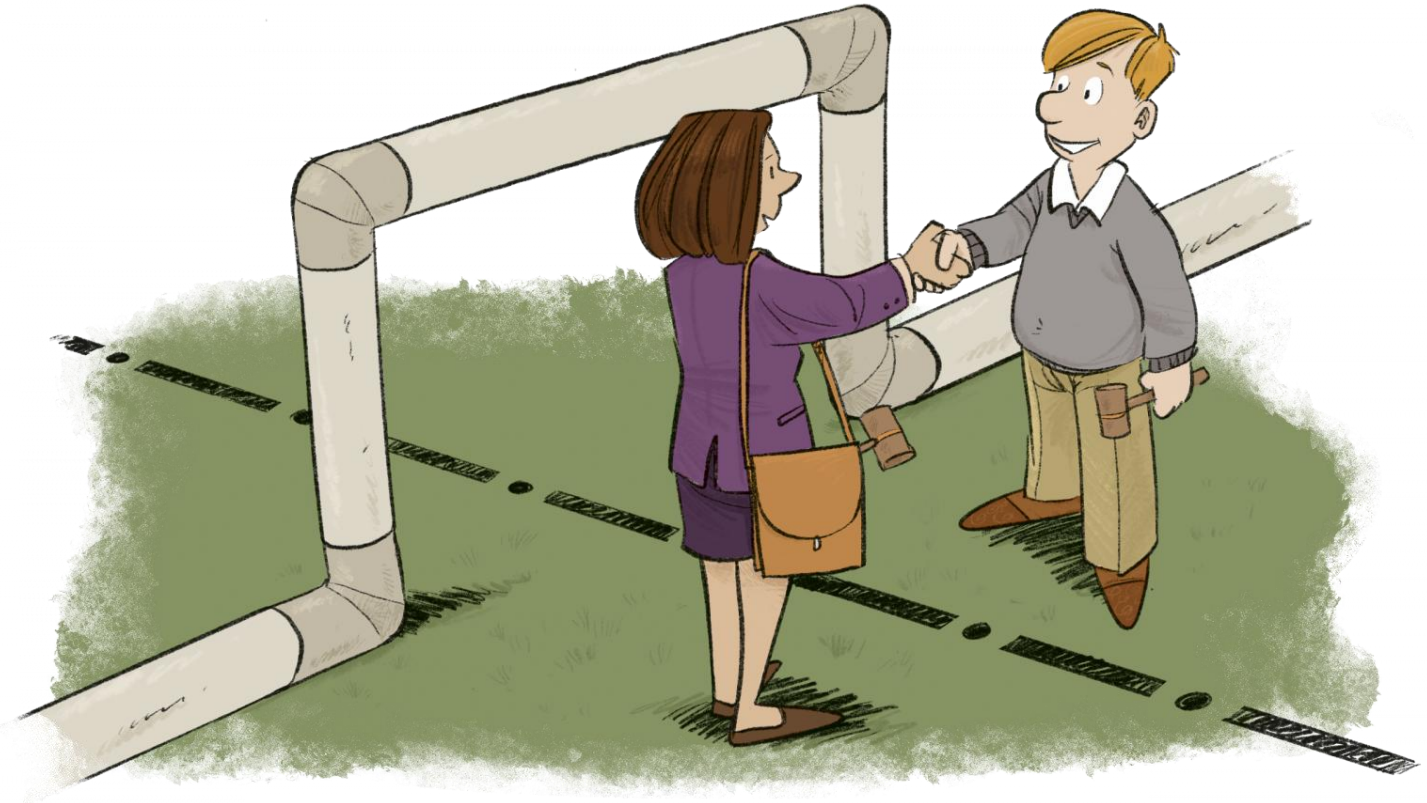

Miten päättäjänä suhtaudut siihen, että vesihuoltolaitoksen kaikki tulot käytetään vesihuoltolaitoksen toiminnan varmistamiseen, eikä asiakkailta kerättyjä maksutuloja ohjata kunnan muuhun toimintaan? Ehdokkaat (n=1363)

Ratkaisu 2: Älä jää yksin

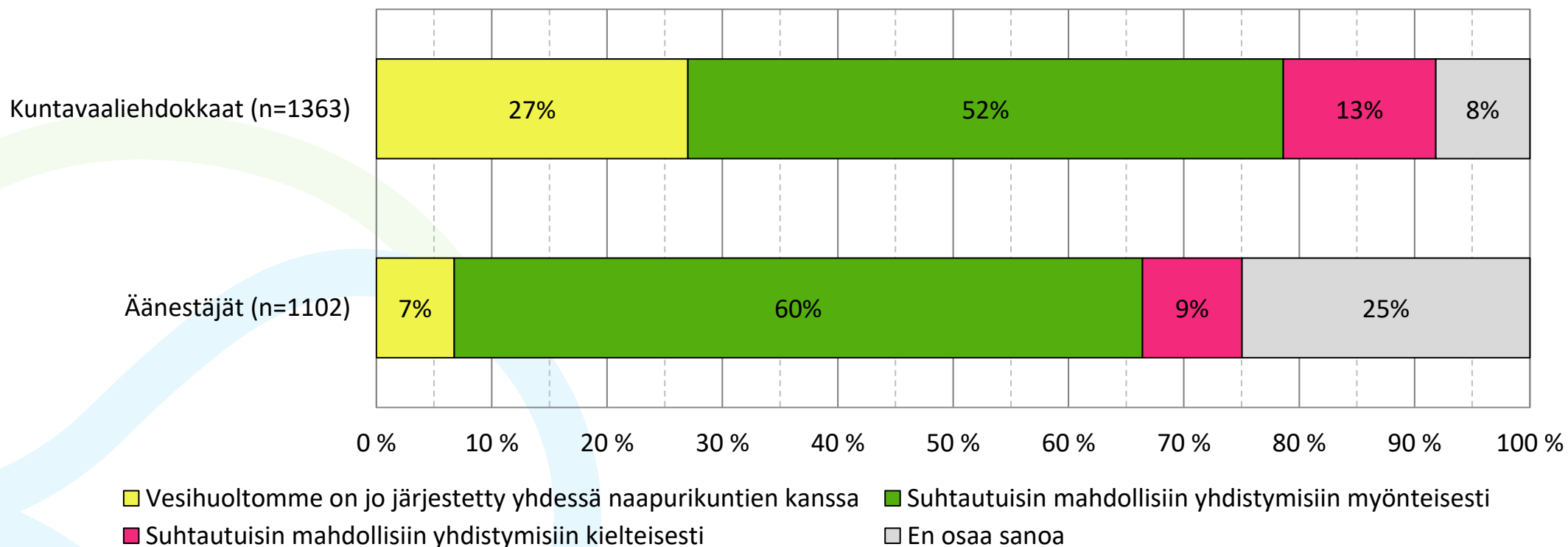
- On totuttu ajattelemaan, että joka kunnalla tulee olla oma vesilaitos.
- Mahdollisiin yhdistymisiin on suhtauduttu epäilevästi.
- Harvalla laitoksella on kuitenkaan mahdollisuuksia yksin selvitä tulevaisuuden haasteista.
- Vesihuoltolaitosten yhdistämisen rinnalla kannattaa selvittää laitosten välisen yhteistyön tiivistämistä yli kuntarajojen.

Vesihuollon järjestäminen yhdessä naapurikuntien kanssa

Ehdokkaat: Jos kuntanne ei ole yhdistänyt voimiaan vielä naapurikuntien kanssa, miten sinä päättäjänä suhtautuisit siihen, että kuntanne järjestäisi jatkossa vesihuollon yhdessä naapurikuntien kanssa?

Äänestäjät: Miten suhtaudut siihen, että kunnassanne päätettäisiin jatkossa järjestää vesihuolto yhdessä naapurikuntien kanssa?

Vesihuoltolain uudistaminen

Vesi on Meidän

Jatkossa kunnat eivät saa luopua vesihuollon omistuksestaan.

Maa- ja metsätalousministeriö

Ensimmäinen
yksimielisenä ja neljäs
koskaan hyväksytty
kansalaisaloite.

Vesihuollon toiminta turvataan
ja vesivarat pidetään
kansallisissa käsissä.

Keskitetyn vesihuollon
järjestämisvastuu
on aina kunnilla.
Tämä on osa
huoltovarmuutta.

Osuuskuntatoiminta on
jatkossakin mahdollista.
Muita uusia yksityisiä
vesihuoltolaitoksia
ei voida enää perustaa.

Kunnilla on
etuosto-oikeus
nykyisten yksityisten
vesihuoltolaitosten
kaupoissa.

Vesi on Meidän

Vesihuollon myyntikielto turvaa veden kaikille.

Kunta ei saa myydä vesihuollon omistustaan yksityisille toimijoille.

Säädös

- takaa huoltovarmuuden
- varmistaa julkisen määräysvallan
- turvaa vedensaannin
- ehkäisee kielteisiä ympäristövaikutuksia

Myyntikielto koskee kuntien

- ✘ vesihuolto-laitoksia
- ✘ tukkuvesihuolto-laitoksia
- ✘ vesihuolto-omaisuutta

Vesihuollon kustannukset katetaan asiakasmaksuilla.

Vesihuolto-osuuskunnat ovat mahdollisia jatkossakin.

Korjausvelka

Vesihuollon omaisuudenhallintaan suunnitelmallisuutta

Keskeisenä tavoitteena on turvata puhtaan juomaveden tuotanto ja jätevesien käsittely sekä estää vesimaksujen kohtuuton nousu.

Arvio vedenjakeluverkoston saneeraustarpeesta *
Putkien käyttöikä on noin 50 vuotta.

Verkoston rakennusvuodet

Saneerausten ajoittuminen

1950

1980

2010

2040

2050

Kokonaisinvestointien määrä nyt 400 M€/vuosi, vuoteen 2040 mennessä investointien on oltava

777 M€^{**}/Vuosi

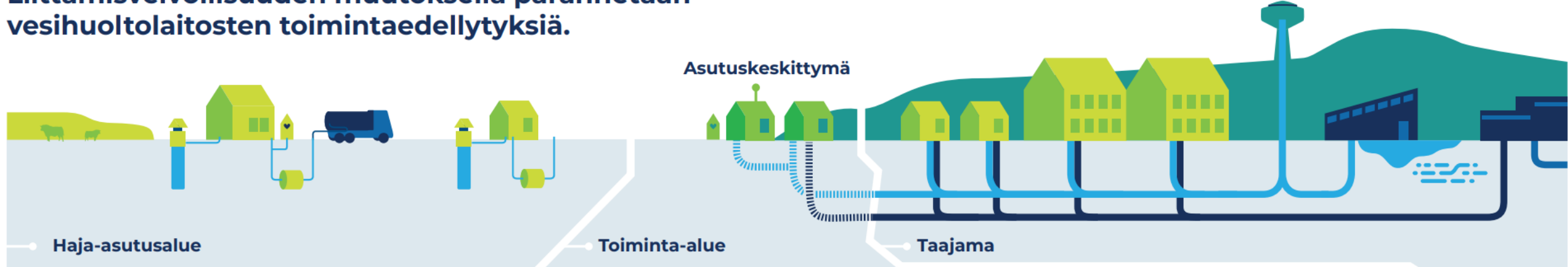
*Tulevaisuuden kestävä vesihuolto – ennakointi, ohjaus ja järjestäminen. Valtioneuvoston selvitys ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 56/2018.

**Vesihuollon investointitarpeet vuoteen 2040. Vesilaitosyhdistys nro 63, 2020.

Yhdessä tehokkaammin

Liittämisvelvollisuuden muutoksella parannetaan vesihuoltolaitosten toimintaedellytyksiä.

Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella kiinteistöjen tulee lähtökohtaisesti liittyä vesihuoltoverkostoon. Vesihuoltolaitos tuottaa kiinteistöille vesihuoltopalvelut toiminta-alueella.

Toiminta-alue on kunnan rajaama alue, jolla vesihuoltopalvelut järjestetään keskitetysti.

Toiminta-alueet rajataan taajamiin ja asutuskeskittymiin. Keskitettyä vesihuoltoa on myös toiminta-alueiden ulkopuolella.

Kunnan tulee tarkistaa toiminta-alueet **5 vuoden** sisällä lain voimaantulosta.

Tästä **2 vuoden** kuluttua liittämisvelvollisuus taajamien ulkopuolella tulee voimaan.

Ole vesiviisas kuntapäätäjä!

- Vesihuolto on kuntalaisten välttämätön kriittinen peruspalvelu eikä sen päämääränä ole tuottaa voittoa omistajilleen. Siksi vesihuoltoa ei pidä yksityistää.
- Vesilaitosten omistajina kunnilla ja sinulla kuntapäätäjänä on merkittävä rooli. Sinä päätät, miten laitoksen taloudellinen toimintakyky varmistetaan, miten riittävät henkilöresurssit turvataan, millaisia maksuja asiakkailta peritään ja miten toiminta organisoidaan. Sinä ratkaiset, miten uuden rakentaminen ja vanhan korjaaminen hoidetaan. Siis kuinka huoltovarma kuntasi vesihuolto on.
- Hyvä vesihuolto tarvitsee vesiviisaita kuntapäätäjiä, jotka rohkenevat tarttua vesihuollon koviinkin haasteisiin. Puhdas vesi ei ole itsestäänselvyys!

Aleksanterinkatu 44
00100 HELSINKI

+358 50 588 4237
riku.vahala@vvy.fi
www.vesilaitosyhdistys.fi

 Vesilaitosyhdistys

Yhteenveto

@ChatGPT

 Vesilaitosyhdistys

Miten olla vesiviisas kuntapäätätjä? (Riku Vahala)

Vesihuolto on kriittinen kuntapalvelu, joka vaatii pitkäjänteistä taloudellista ja rakenteellista suunnittelua. Vesihuolto ei ole verovaroin rahoitettava palvelu, vaan sen kulut katetaan asiakasmaksuilla.

Keskeiset haasteet:

- **Kasvava korjausvelka:** Vesihuoltoverkostojen saneerausinvestointitarve on yli 10 miljardia euroa seuraavan 20 vuoden aikana.
- **Riittämätön varautuminen:** Monet laitokset eivät ole valmistautuneet häiriötilanteisiin, kuten kyberuhkiin tai sähkökatkoksiin.
- **Pirstaleinen kenttä:** Suomessa on yli 1100 vesihuoltolaitosta, joista monet ovat liian pieniä selvittääkseen tulevista investointitarpeista yksin.

Ratkaisuvaihtoehdot:

1. **Talous kuntoon:** Vesimaksujen on vastattava todellisia kustannuksia ja investointitarpeita.
2. **Yhteistyö kuntarajojen yli:** Kuntien ja vesilaitosten yhteistyötä on lisättävä, jotta resursseja voidaan hyödyntää tehokkaammin.

Toimintavarmuutta uusilla yhteistyöratkaisulla – Lahti Aquan ja Heinolan välinen operointisopimus (Jouni Lillman)

Lahti Aqua on toteuttanut menestyksekkäästi seudullista vesihuollon operointia, joka kattaa useita kuntia Päijät-Hämeessä. Heinolan vesilaitoksen operointipalveluiden kilpailutus ja siihen liittyvä sopimus Lahti Aquan kanssa on yksi esimerkki tästä kehityksestä.

Operointisopimuksen tavoitteet:

- Tehokas palveluiden tuottaminen ja toimintavarmuuden parantaminen.
- Talousveden tuotannon, jätevedenkäsittelyn ja asiakaspalvelun yhtenäistäminen.
- Investointien kohdentaminen pitkäjänteisesti ja taloudellisesti järkevästi.

Lahti Aquan seudullinen operointimalli perustuu pitkäaikaiseen kokemukseen ja laajaan verkostoon, jonka avulla voidaan saavuttaa synergiaetuja ja kustannustehokkuutta. Lillman korosti, että vesihuollon tulevaisuuden turvaaminen edellyttää ennakoivaa kunnossapitoa ja systemaattista kehittämistä.

Kommenttipuheenvuoro: Miksi operointi? (Keijo Houhala)

Houhala toi esiin Heinolan vesilaitoksen haasteet ja syyt operointisopimuksen solmimiselle Lahti Aquan kanssa. Hän esitti SWOT-analyysin Heinolan vesilaitoksen tilanteesta:

- **Vahvuudet:**
  - Toimiva ja asiantunteva työyhteisö, saneerattu laitos ja riittävä jätevesikapasiteetti
- **Heikkoudet:**
  - Henkilöstön saatavuusongelmat, taloudelliset haasteet ja investointien rahoitusvaikeudet, asiakaspalvelun ja laskutuksen kehittämistarpeet
- **Mahdollisuudet:**
  - Yhteistyöverkostojen hyödyntäminen, parempi resurssien hallinta ja ennakosuunnittelu
- **Uhat:**
  - Kiristynvä lainsäädäntö ja kasvavat vaatimukset, resurssipula ja varahenkilöstön puute

Houhala korosti, että vesilaitosten yhteistyömallit voivat tuoda merkittäviä hyötyjä toimintavarmuuden ja tehokkuuden kannalta, kunhan ne suunnitellaan huolellisesti ja toteutetaan vastuullisesti.

Yhteenveto

- Vesihuolto on kriittinen palvelu, joka vaatii vahvaa päätöksentekoa ja investointeja.
- Seudullinen yhteistyö ja operointimallit tarjoavat ratkaisuja pienempien vesilaitosten haasteisiin.
- Kuntapäätäjien rooli on keskeinen: heidän päätöksensä vaikuttavat vesihuollon kestävyteen ja toimintavarmuuteen.
- Vesiviisaus tarkoittaa ennakoivaa suunnittelua, riittävää rahoitusta ja rohkeutta tehdä tarvittavia muutoksia.

Puhdas vesi ei ole itsestäänselvyys, vaan vaatii jatkuvaa huolenpitoa ja kehittämistä!

